MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Nr. 65

Warszawa dn. 9 marca 1928 r.

# Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

I. Polityka zagraniczna ZSRR i stosunek do zagadnień międzynarodowych . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . Str. 1

II. Ustrój państwowy i administracyjny . . . . . . . . . . . " 3

III. Życie partyjne. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . " 3

IV. Życie gospodarcze. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . " 4

V. Stosunek emigracji do ZSRR . . . . . . . . . . . . . . " 5

VI. Notatki i informacje. . . . . . . . . . . . . . . . . . " 6

PRZEGLĄD PRASY Z.S.R.R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ.

Nr. 63. Warszawa, dnia 9.Marca 1928 r.

I.

1. POLITYKA ZAGRANICZNA Z.S.R.R. I STOSUNEK DO ZAGADNIEŃ MIĘDZYNARODOW.

WYBORY W POLSCE.

IZWIESTJA z 6/3. własny kor.warsz.Bratin stwierdza, iż P.P.S. straciło masę głosów na rzecz komunistów i że straty te były b.dotkliwe w rejonach przemysłowych, jak Zagłębie Dąbrowskie i Łódź. Proletarjat Warszawy oddał swe głosy na komunistów. Ilość posłów komunistycznych w Sejmie kor.ocenia na 25. Polityczny prestige P.P.S. został silnie poderwany i partja ta przestała być reprezentantką klasy robotniczej. Gdy poseł Barlicki dowiedział się o rezultatach wyborów, to ciężko się rozchorował. Według koresp. dużą ilość głosów otrzymał blok rządowy w dzielnicach żydowskich. W późniejszej depeszy kor.znacznie redukuje ilość posłów komunistycznych, bo do 7-u.

Kor. stwierdza, że w kołach rządowych krąży pogłoska, iż Marszałkiem Sejmu ma być Janusz Radziwiłł, lub min.Makowski. Przed otwarciem Sejmu Marsz Piłsudski zamierza zwołać plenum posłów bloku rządowego i na sesji tego "małego Sejmu" ma wygłosić wielką programową mowę.

IZWIESTJA omawiając rezultat wyborów, piszą m.inn.: wynik wyborów nie powinien wprowadzić nikogo w błąd, ponieważ wybory odbywały się w warunkach anormalnych - przy stosowaniu teroru, anulowaniu list wyborczych, niewygodnych rządowi, aresztowaniu kandydatów itp. Wybory robił rząd przy pomocy aparatu policyjnego, co jest faktem powszechnie i bezsprzecznie znanym. Tylko te okręgi mogą być miarodajne, w których do wyborów zostały dopuszczone wszystkie listy. W tych okręgach zaznacza się upadek wpływu socjalistów, którzy swój los związali z Piłsudskim. Dziennik podkreśla zwycięstwo trzynastki, które byłoby jeszcze większe, gdyby nie terorystyczne akty P.P.S. wspomagające rząd w walce z komunistami.

IBIDEM z 7/3. Kor.warszawski Bratin donosi telefonicznie, że blok rządowy odniósł zwycięstwo kosztem narodowych demokratów Piasta i Wyzwolenia. Zestawiając obecne wybory z poprzednimi, kor.dochodzi do wniosku, że w Polsce mimo wszystko dokonał się zwrot na lewo. Ten lewicowy nastrój mas agitacja bloku rządowego, umiejętnie wyzyskała, rzucając radykalne hasła.

Co się tyczy ugrupowania na terenie Sejmu, kor.nie wierzy, iż sejm ten pójdzie po linji radykalnej, przypuszcza on natomiast na podstawie artykułu Strońskiego, że z blokiem pójdą napewną współpracę Piast, partja Dąbskiego, Chrz.Demokracja i częściowo Narodowa demokracja, P.P.S. zaś i Wyzwolenie będą uprawiały nieszkodliwą opozycję, szukając za pośrednictwem posłów żydowskich porozumienia z rządem.

PRAWDA z 7/3.p.n. "Pałkarskie wybory w Polsce" podaje kor.Tassa z Warszawy. W korespondencji tej powtarzają się znane już opowieści o terorze wyborczym, wskutek którego za legalną listą Nr.13 trzeba było agitować nielegalnie. Pisząc o terorze w Polsce, "Prawda", jak i inne pisma sowieckie, powołuje się na prasę opozycyjną -- głównie prawicową. Demonstracje np.endecji we Lwowie "Prawda" wyzyskała jako dowód, że rząd Marszałka dopuścił się nadużyć przy wyborach.

PRAWDA z 7/3.nazywa wybory polskie "krzywem zwierciadłem", które mimo wszystko odbija proces przesuwania się na lewo szerokich mas polskich. Jeżeliby na 64 okręgi nie anulowano list 13-ki w 51 okręgach - pisze Prawda - to Piłsudski miałby nieprzyjemność skonstatowania w sejmie licznej frakcji komunistycznej. Dzięki jednak terorowi wyborczemu, Piłsudski będzie miał w Sejmie posłuszną większość, ponieważ do bloku rządowego przejdą z całym bagażem tak zwane opozycyjne partje burżuazyjne, by dostać się do żłobu państwowego, który w przeciwnym razie może być zagarnięty przez samych Piłsudczyków. P.P.S. nie wykaże dużej opozycyjności. W czasie wyborów odegrała ona rolę "opozycji Jego Marszałkowskiej Wysokości" a obecnie po opuszczeniu jej przez robotników wróci niewątpliwie do stajni swego pana. "PRAWDA" przewiduje, że na terenie Sejmu wytworzy się blok burżuazyjno-rządowy do którego wejdą i socjaliści, a ideologją tego bloku będą dążenia faszystowskie Piłsudskiego. Blokowi temu przeciwstawiać się będzie słabo reprezentowana w Sejmie partja komunistyczna, odzwierciedlająca jednak interesy mas pracujących i mniejszości narodowych, oraz broniąca tych interesów.

Dziennik konstatuje zwrot na lewo w społeczeństwie polskiem i tendencje dalszego rozwoju w tym kierunku.

IZWIESTJA z 7/3. zamieszczają karykaturę, ilustrującą teror wyborczy w Polsce.

Zaznaczyć należy, że cała prasa sowiecka stara się uwypuklić głównie klęskę socjalistów, oraz zmniejszyć sukces listy rządowej, nie wspominając prawie ani słowem o klęsce listy Nr.24.

POLSKA-LITWA.

IZWIESTJA z 7/3.piszą, że odpowiedź litewska przynosi pewne uspokojenie w sytuacji wytworzonej na wschodzie Europy, chociaż na sprawę tę nie należy patrzeć z wielkim optymizmem. Polsce zależało na maksymalnej izolacji Litwy i dopóki prasa polska mogła na tle konfliktu z Litwą podkreślać pokojowość Polski, dopóty kwestja polsko-litewska była traktowana jako zagadnienie międzynarodowe pierwszorzędnego znaczenia. Skoro jednak powody ku temu wszystkiemu znikły, dzięki odpowiedzi Woldemarasa, prasa polska stara się konflikt litewsko-polski traktować jako zagadnienie drugorzędne.

Woldemaras swoją notą wytrącił z rąk wrogów Litwy argument, jakoby rząd litewski rzucał wyzwanie Lidze Nar. i jakoby konflikt polsko-litewski przerodził się w konflikt międzynarodowy między Litwą a Ligą Nar.

BEZPIECZENSTWO.

IZWIESTJA z 4/3. Kor. z Bazylei "Outsider" w drugim swym liście analizuje omówienia delegacji niem. dotyczące paktów regjonalnych. Omówienia te dotyczą rekomendacji Rady Ligi: 1/Rada L.ma poradzić państwom danego rejonu zawarcie paktu regjonalnego; powtóre pakty regjonalne nie powinny być skierowane przeciwko mocarstwu trzeciemu; Niemcy uchylają się od Locarna wsch., bo mają do czynienia tylko z Polską, lecz zachowają się inaczej, gdy Polska i Czechosłowacja umówią się między sobą i przy poparciu Francji zaproponują Niemcom pakt regjonalny, zarekomendowany w dodatku przez Ligę. Sytuacja Niemiec stanie się wówczas b.trudna. Jeśli Niemcy uchylą się od takiego paktu, to może on być zawarty bez nich z podkreśleniem, że Niemcy się uchyliły, a więc mają inne cele, niż te, które usiłuje zrealizować Liga. Może zajść ewentualność, że państwa pragnące zawrzeć pakt, zwrócą się do Ligi o wywarcie presji na Niemcy. Jest to okrężna droga dyplomacji francuskiej, która w ten sposób chce uzyskać to, czego nie uzyskała w Locarno. Drugie niemieckie zastrzeżenie zmierza do odebrania paktom regj.charakteru sojuszu wojenno-polit., lecz te usiłowania koresp. uważa za beznadziejne.

## 2. USTRÓJ PAŃSTWOWY I ADMINISTRACYJNY.

UTWORZENIE TERYTORJUM SAMOJEDÓW

"WOLNA" z dn. 1/III /Archangielsk/ podaje, że gubernjalny komitet wykonawczy x sowietów w Archangielsku uchwalił utworzenie odrębnego terytorjum Samojedzkiego, na którego skład złożyć się mają części dotychczasowych: gubernji Archangielskiej, obwodu Komi, okręgu Tobolskiego oraz obwodu Uralskiego pomiędzy rzeką Karą a rzeką Oj-Jagą. Terytorjum to w przyszłości otrzymać ma uprawnienia obwodu autonomicznego, narazie zaś, według projektu gubernjalnego komitetu wykonawczego w Archangielsku, podlegać ma pod względem administracyjnym władzom gubernjalnym w Archangielsku na tej podstawie, iż 64% tworzącej przyszły obwód Samojedzki przestrzeni należą obecnie do gubernji Archangielskiej. Za przyłączeniem obwodu do Archangielska, jako centrum gospodarczego, przemawiają również względy gospodarcze oraz własne uchwały ludności tubylczej.

## 3. ŻYCIE PARTYJNE.

SKRUCHA WOROBJOWA

"PRAWDA" z dn. 3/III ogłasza list otwarty byłego opozycjonisty Worobjowa, którego wykluczenie z sowieckiej partji komunistycznej nastąpiło w roku ubiegłym po wykryciu sprawy tajnej drukarni opozycyjnej w Moskwie. Obecnie wyrzeka się Worobjow swych poglądów opozycyjnych i, powołując się na oświadczenie Piatakowa, prosi o przyjęcie go z powrotem w skład partji.

ZATARG NA TLE UKRAINIZACJI

"RUL" z dn. 8/III /Berlin, pismo demokratyczne/ podaje, że komitet centralny i C.K.K. sowieckiej partji komunistycznej zwróciły się do C.K. ukraińskiej partji komunistycznej bolszewików z żądaniem zmiany dotychczasowego kierunku polityki ukrainizacyjnej w stosunku do organizacyj robotniczych w zagłębiu górniczym. Ukrainizacja ta, przeprowadzana, zdaniem partyjnych władz centralnych, wbrew nastrojom górników donieckich, ma być obecnie zaniechana. Pismo zawiera również wiadomość o tem, iż członek C.K. ukraińskiej partji komunistycznej Michalenko, pozbawiony został stanowiska i wykluczony z partji i postawiony przed sądem pod zarzutem przymusowej ukrainizacji organizacyj robotniczych. Pismo twierdzi, iż sprawa ta wywołała ferment niezadowolenia wśród komunistów ukraińskich.

OBRADY MIĘDZYNARODÓWKI MŁODZIEŻY KOMUNISTYCZNEJ

"PRAWDA" z dn. 6/III, ~~ixxx~~ podaje, iż obrady plenum komitetu wykonawczego międzynarodówki młodzieży komunistycznej w Moskwie zakończone zostały dnia 5-go b.m. K.W. międzynarodówki uchwalił x/ światowego kongresu międzynarodówki młodzieży komunistycznej w Moskwie w lecie r.b. i zatwierdził program obrad tego kongresu. Pomiędzy 19 a 27 maja r.b. sekcje zagraniczne międzynarodówki młodzieży przeprowadzą akcję propagandową na rzecz krzewienia podstaw komunizmu wśród dzieci.

x/ zwołanie

## 5. ŻYCIE GOSPODARCZE.

LICZBA BEZROBOTNYCH W MOSKWIE

"RABOCZAJA GAZIETA" z dn. 21/II podaje, że liczba bezrobotnych zarejestrowanych przez giełdę pracy gubernji moskiewskiej wynosi 141,814 osób, w tej liczbie w samej Moskwie - 121,560 osób. Liczba ta nie obejmuje bezrobotnych, należących do związku robotników rolnych oraz związku urzędników sowieckich. Związek robotników przemysłu bławatnego liczy 14,305 bezrobotnych członków, związek bezrobotnych przemysłu metalurgicznego - 12,310.

SOWIECKI ZJAZD GOSPODARCZY W MONGOLJI

"BURIAT-MONGOLSKAJA PRAWDA" z dn. 14/II /Wierchnieudinsk/ podaje, że w połowie b.m. zwołany będzie w Urdze zjazd delegatów sowieckich organizacyj gospodarczych w Mongolji. W zjeździe tym wezmą udział członkowie sowieckiej misji handlowej, pełnomocnicy tej misji na prowincji mongolskiej, dyrektorowie i niektórzy urzędnicy wszystkich trustów i syndykatów sowiecko-mongolskich. Zjazd obradować będzie nad kwestją zbliżenia gospodarczego pomiędzy ZSRR a Mongolją.

SYTUACJA GOSPODARCZA W SYBERJI

IBIDEM z dn. 12/II podaje, iż sytuacja gospodarcza w Syberji doznała pewnego naprężenia na tle przeprowadzanych obecnie zakupów zboża. Ludność włościańska odmawia wpłacania podatku rolnego i kupowania obligacji pożyczki włościańskiej. Zamożni włościanie prowadzą agitację przeciwko władzy sowieckiej, ukrywają zapasy zboża, prowadzą zakupy na własną rękę. Zanotowano wypadki, w których ludność odmówiła współpracy z władzą w sprawie przymusowego ściągnięcia zaległości podatkowych od zamożnej części włościaństwa pod pretekstem obawy przed zemstą 'kułaków'. Rząd sowieckiej autonomicznej republiki Buriackiej zdecydowany jest położyć kres spekulacji. Prokurator republiki ogłosił komunikat, w którym przestrzega ludność przed skutkiem chowania zapasów zbożowych i ukrywania tych zapasów przed władzą. Będzie to pociągało konfiskatę zapasów i karanie winnych w drodze sądowej.

IBIDEM z dn. 13/II i następnych podaje szereg wiadomości o represjach, zastosowanych przez władzę w stosunku do opornych płatników podatku rolnego i t.zw. "kułaków", aresztowanych pod zarzutem spekulacji zbożowej. Pismo donosi również, że władze sowieckie zabroniły eksport zboża do Mongolji i ustaliły na granicy mongolskiej kontrolę, która ma przeszkadzać potajemnemu wywozowi zboża z granic państwa sowieckiego.

BUDŻET PAŃSTWOWY ZSRR

"TORGOWO-PROMYSZLENNAJA GAZIETA" z dn. 28/II podaje, że rada komisarzy ludowych zatwierdziła preliminarz budżetu państwowego ZSRR na bieżący rok gospodarczy. Ogólna wysokość dochodów państwowych preliminowana jest w sumie 6,035 miljonów rubli, czyli o 19% wyżej niż w roku ubiegłym. Na sumę tą składają się 2,828 miljonów rubli preliminowanych wpływów podatkowych, 2,632 miljonów rubli innych wpływów oraz 525 miljonów rubli

wpływów z pożyczek państwowych. Wydatki budżetowe preliminowane zostały w wysokości 5,863 miljony rubli. Z tej sumy 1,200 miljonów rubli wydatkowane być mają na rozwój gospodarki sowieckiej i inwestycje w przemyśle. Kredyty na te inwestycje preliminowane są w wysokości 600 miljonów rubli. 136 miljonów rubli wydatkowane być mają na elektryfikację ZSRR, 172 miljony rubli - na rozwój rolnictwa oraz 173 miljony rubli zaliczone być mają do funduszu rezerwowego. Preliminarz ten zatwierdzony zostanie przez sesję C.K.W. sowietów ZSRR, której zwołanie wyznaczone zostało na dzień 10-go kwietnia r.b.

PRZEMYSŁ FOTOGRAFICZNY W ZSRR

"PRAWDA" z dn. 6/III podnosi znaczenie fotografji dla wszelkiej propagandy politycznej w granicach państwa sowieckiego i poza jego granicami. Dokonywanie zdjęć napotyka na trudności w postaci drożyzny aparatów fotograficznych. Wobec tego konieczność wytwarzania własnej produkcji aparatów fotograficznych staje się dla państwa sowieckiego pilną nie tylko z gospodarczego, lecz i z politycznego punktu widzenia. Jeszcze w roku bieżącym powstać musi w ZSRR fabryka tanich aparatów fotograficznych, zdatnych do dokonywania zdjęć propagandowych.

## 8. STOSUNEK EMIGRACJI DO ZSRR.

ROZŁAM W ROSYJSKIM ZJEDNOCZENIU REPUBLIKAŃSKO-DEMOKRATYCZNYM

"WOZROŻDENJE" z dn. 2/III /Paryż, pismo o kierunku umiarkowano-monarchistycznym/ ogłasza artykuł prezesa oddziału rosyjskiego zjednoczenia republikańsko-demokratycznego na emigracji /organizacji, pozostającej pod przewodnictwem p.Milukowa/ w Nicei, p.Majera w sprawie stosunku członków zjednoczenia do taktyki politycznej władz zjednoczenia. W imieniu swoim i innych członków zjednoczenia protestuje p.Majer przeciwko obranej przez p.Milukowa taktyce wyczekiwania wypadków w ZSRR, utrzymując, iż obowiązkiem emigracji rosyjskiej jest czynne współdziałanie w walce narodu rosyjskiego przeciwko ciemiężycielom.

"DNI" z dn. 1/III /Paryż, pismo socjalistyczne pod redakcją p.Kiereńskiego/ podaje, że prof.Timaszew, członek rosyjskiego zjednoczenia republikańsko-demokratycznego na emigracji, wystąpił z tej organizacji. Jako powód wystąpienia prof.Timaszewa pismo podaje udział jego w konferencji gospodarczej, zwołanej w Paryżu przez związek rosyjskich kupców i przemysłowców na emigracji. Konferencja ta powzięła uchwały, sprzeczne z taktyką polityczną p.Milukowa.

TAKTYKA POLITYCZNA EMIGRACJI

"BORBA ZA ROSSIJU" z dn. 18/II /Paryż, tygodnik demokratyczny o kierunku aktywistycznym/ ogłasza artykuł p.Ryssa, zatytułowany "Na stary temat". W artykule tym zawarte jest oświadczenie, iż wbrew krytyce pochodzącej z różnych stron, ugrupowanie "Borba za Rossiju" będzie dążyło nadal do wywołania nastrojów aktywistycznych wśród emigracji rosyjskiej oraz do czynnego udziału tej emigracji w walce przeciwko władzy sowieckiej w ZSRR.

## 10. NOTATKI I INFORMACJE.

PRZESIEDLENIE POLAKÓW NA SYBERJĘ I DALEKI WSCHÓD

"SIERP" z dn. 16/II /Kijów/ ogłasza artykuł w sprawie przesiedlenia obywateli sowieckich narodowości polskiej z Ukrainy na Syberję i Daleki Wschód. Pismo stwierdza, iż ludność wsi polskich na Ukrainie "znacznie powiększyła swoje grunta dzięki rewolucji na rachunek majątków pańskich, lecz pozostały wsie, które i dziś odczuwają brak ziemi". Z tego wynika konieczność przesiedlania małorolnej lub bezrolnej ludności polskiej na inne obszary ZSRR. W ostatnich latach odbywało się przesiedlenie włościan polskich na chersońszczyznę i do okręgu melitopolskiego, obecnie jednak zapasy wolnej ziemi na Ukrainie wyczerpały się zupełnie. Powstaje konieczność przesiedlania ludności USRR na Syberję i Daleki Wschód. Pismo notuje, iż "wielu z włościan polskich boi się, że na nowym miejscu będzie wśród obcych, że ani szkoły, ani sowietów w języku polskim nie otrzyma" i zapewnia, że "rząd robotniczo-włościański pomyślał o tem, by włościan polskich, chcących przesiedlić się, skierowywać stosownie do ich życzenia większemi grupami i w okolice takie, gdzie również mieszkają polacy; w ten sposób na nowym miejscu ludność polska nie tylko że nie zostanie rozproszona, lecz założy szkoły w języku polskim, zorganizuje sowiety polskie".

JĘZYK MONGOLSKI OBOWIĄZUJE W UCZELNIACH SOWIECKICH

"BURIAT-MONGOLSKAJA PRAWDA" z dn. 17/II podaje, że komisarjat ludowy oświaty obwodu Buriackiego uchwalił wprowadzenie obowiązującego nauczania języka mongolskiego na wszystkich wydziałach uniwersytetu robotniczego w Irkucku. Ma to na celu przygotowanie studentów sowieckich do praktycznej pracy w gminach o ludności buriackiej lub mongolskiej.

SPRAWA RZEKOMEJ W.KS.ANASTAZJI

"WIECZERNIAJA MOSKWA" z dn. 2/III ogłasza wywiad z byłym członkiem sowietu w Jekaterynburgu w roku 1918 Syromołotowem w sprawie rzekomego ocalenia jednej z córek zamordowanego wówczas cara Mikołaja II - w.ks. Anastazji. Syromołotow oświadczył kategorycznie, że brał udział w wykonaniu decyzji sowietu obwodowego w Jekaterynburgu o rozstrzelaniu cara i członków jego rodziny i że stwierdzić może, iż nikt z członków tej rodziny nie ocalał.

ZMIANY W INSTALACJI RADJO-STACJI W MIŃSKU

"SAWIECKAJA BEŁARUS" z dn. 18/II podaje, iż z inicjatywy jednego z trustów radjo-technicznych w ZSRR dokonano w Mińsku przebudowy instalacji technicznej radjo-stacji mińskiej, która przed tą zmianą działała zupełnie sprawnie. Przebudowa kosztowała przeszło 100 tysięcy rubli i wydała opłakane skutki: po jej dokonaniu odbiór audycji radjo-stacji mińskiej stał się niemożliwym wobec tego, iż radjo słuchacze słyszeli zamiast słów i dźwięków przeraźliwy gwizd. Zmusiło to administrację radjo-stacji do dokonania ponownych zmian w instalacji. Zmiany te kosztować będą bardzo drogo i unieruchomią radjo-stację mińską na przeciąg 6 tygodni.